

Dosarul nr. 3r-267/23
2-22032067-01-3r-11102023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud.: V. Ciumac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: Gh. Mîra, I. Dutca, Gr. Dașchevici)

DECIZIE

06 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Diana Stănilă

Mariana Pitic

examinând recursul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, reprezentată de avocatul Istrate Angela,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Balan Eugen împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de Licențiere a Profesiei de avocat, terț Ministerul Justiției al Republicii Moldova, privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva încheierii din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost declarat inadmisibil apelul declarat de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, reprezentată de avocatul Istrate Angela,

c o n s t a t ă:

La 07 martie 2022, Balan Eugen a depus cerere de chemare în judecată împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de Licențiere a Profesiei de Avocat, terț Ministerul Justiției al Republicii Moldova, solicitând anularea hotărârii nr. 2/2/2022 din 08 februarie 2022 a Comisiei de licențiere a profesiei de avocat; obligarea Uniunii Avocaților din RM, Comisia de Licențiere, să examineze cererea nr. 1197/2021 din 26 aprilie 2021, sub imperiul legii vechi și emiterea actului administrativ individual privind admiterea în profesia de avocat a reclamantului cu eliberarea licenței de avocat.

Prin încheierea din 08 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, s-a dispus atragerea în proces în calitate de terț a Ministerului Justiției al Republicii Moldova (f.d.3 verso).

La 02 martie 2023, în cadrul ședinței de judecată, avocatul Dan Păpușoi în interesele lui Eugen Balan, a înaintat o cerere cu privire la modificarea obiectului și temeiului acțiunii, astfel solicitând suplimentar constatarea neexaminării în termenul legal a cererii de admitere în profesia de avocat cu nr. 1197/2021 depusă de Eugen Balan la 26 aprilie 2021 (f.d. 59-61).

Prin hotărârea din 16 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, acțiunea înaintată de Eugen Balan a fost admisă. S-a constatat neexaminarea în termen legal a cererii de admitere în profesie de avocat cu nr.1197/2021 depusă de Eugen Balan la 26 aprilie 2021. S-a anulat Hotărârea nr.2/2/2022 din 08 februarie 2022, emisă de Comisia de Licențiere a profesiei de avocat, prin care s-a respins cererea domnului Eugen Balan privind admiterea în profesia de avocat, ca ilegală. S-a obligat Uniunea Avocaților din Republica Moldova prin intermediul Comisiei de Licențiere a profesiei de avocat să emită actul administrativ individual favorabil prin care să admită candidatura lui Eugen Balan în profesia de avocat în temeiul art.10 din Legea nr.1260-XV cu privire la avocatură, cu eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat.

La 11 aprilie 2023 avocatul Istrate Angela, în interesele Uniunii Avocaților din RM, a contestat cu apel hotărârea din 16 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, solicitând casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii privind respingerea acțiunii.

Prin încheierea din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost declarat inadmisibil apelul pe motiv că motivarea apelului nu a fost depusă în termenul prevăzut la art. 232 alin. (2) din Codul administrativ.

La 02 octombrie 2023, prin intermediul poștei electronice, avocatul Istrate Angela, în interesele Uniunii Avocaților din RM a declarat cerere de recurs împotriva încheierii din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea încheierii contestate cu adoptarea unei noi hotărâri privind repunerea în termen a cererii de apel și declararea admisibilității acesteia.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu încheierea contestată, prin faptul că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că confirmarea recepționării hotărârii motivate nu a fost demonstrată.

Afirmă reprezentantul recurentei, avocatul Istrate Angela, că, din 14 iulie 2023 și până la 09 septembrie 2023 s-a aflat peste hotarele Republicii Moldova, fapt care fizic a făcut imposibilă utilizarea poștei electronice. Totodată a indicat că în perioada 11 septembrie 2023 – 18 septembrie 2023 s-a aflat în concediu medical, iar din 19 septembrie 2023 este internată la Spitalul Clinic Republican în staționar, respectiv nu a utilizat poșta electronică.

Susține că încheierea Curții de Apel Chișinău de inadmisibilitate a apelului i-a fost notificată la 18 septembrie 2023, respectiv a fost în imposibilitate de a depune cerere de repunere în termen pentru a depune apelul motivat.

Consideră reprezentantul recurentei, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, avocatul Istrate Angela, că a fost lipsită de posibilitatea de a prezenta cererea de apel motivată, ținând cont că nu a fost notificată despre hotărârea motivată a instanței de fond, respectiv, în vederea realizării dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 CEDO, prezentul recurs urmează a fi admis.

Conform art. 241 alin. (1) din Codul administrativ, încheierile primei instanțe și ale instanței de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi.

În conformitate cu art. 242 din Codul administrativ recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 12 septembrie 2023, fiind notificată recurentului Uniunea Avocaților din Republica Moldova și reprezentantul recurenteii, avocatul Istrate Angela, la 18 septembrie 2023, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialele cauzei (f.d.90).

Recursul a fost depus de recurentul Uniunea Avocaților din Republica Moldova, reprezentată de avocatul Istrate Angela, la 02 octombrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.91-96).

Astfel, instanța de recurs consideră că, recurentul Uniunea Avocaților din Republica Moldova, reprezentată de avocatul Istrate Angela, s-a conformat prevederilor legale și a respectat termenul instituit de legiuitor la articolul 242 din Codul administrativ, pentru demararea căii de atac în ordine de recurs.

Prin prisma art.191 alin.(5) din Codul administrativ Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curților de apel.

Conform art. 243 alin. (2) din Codul administrativ instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

La 11 octombrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat tuturor participanților la proces copia recursului depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, acordând posibilitatea depunerii referinței (f.d. 112).

Intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referință la cererea de recurs, până la data examinării recursului.

Studiind actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, reprezentată de avocatul Istrate Angela, și de a menține încheierea din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, din următoarele motive.

Conform art. 243 alin.(1) lit. b) din Codul administrativ examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Din materialele cauzei rezultă că, prin încheierea din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost declarat inadmisibil apelul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, reprezentată de avocatul Istrate Angela, împotriva hotărârii din 16 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, pe motiv că motivarea apelului nu a fost depusă în termenul prevăzut la art. 232 alin. (2) din Codul administrativ.

Instanța de apel a reținut că, deși Uniunii Avocaților din Republica Moldova și reprezentantului acesteia, avocatul Istrate Angela, i-a fost notificată hotărârea motivată a primei instanțe la 31 iulie 2023, ultima, însă, nu a depus motivarea apelului în termenul stipulat de articolul 232 alin.(2) din Codul administrativ.

În conformitate cu art. 236 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special când motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2).

Potrivit prevederilor art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ potrivit cărora procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art. 111 alin. (1) - (4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pomind de la prevederile legale menționate supra, Completul de judecată menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificare a securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Din materialele cauzei rezultă că, hotărârea integrală emisă în prezenta cauză, a fost notificată la adresa electronică, a avocatului Istrate Angela (f.d. 46, vol. II), care a reprezentat interesele Uniunii Avocaților din Republica Moldova, la 31 iulie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f.d. 78).

Totodată, hotărârea motivată din 16 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani a fost notificată și Uniunii Avocaților din Republica Moldova, la data de 04 august 2023, prin intermediul poștei terestre la adresa indicată de ultima în cererea de apel nemotivată și prin intermediul căreia a fost recepționată și expediată corespondența pe parcursul examinării cauzei de instanțele ierarhic inferioare, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 81).

Totodată, se reține că, hotărârea motivată din 16 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost publicată pe Portalul Național al Instanțelor: www.instante.justice.md.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, hotărârea motivată a instanței de fond a fost notificată recurentei/apelantei Uniunea Avocaților

din Republica Moldova și reprezentantului recurente, avocatul Istrate Angela la 31 iulie 2023 și respectiv 04 august 2023.

Potrivit art.223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art. 96–114.

Potrivit art. 96 alin. (1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Din dispozițiile art. 97 alin. (1) și (3) din Codul administrativ, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată.

Astfel, termenul de prezentare a motivării apelului, în baza art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, fiind de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate, a început să curgă de la data de 01 august 2023 și a expirat la data de 30 august 2023.

În pofida acestui fapt, nici în momentul emiterii încheierii din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost declarat inadmisibil apelul depus de avocatul Istrate Angela, în interesele Uniunii Avocaților din Republica Moldova, motivarea apelului nu a fost depusă. În acest sens, este justă concluzia instanței de apel cu privire la încălcarea de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova a obligației prevăzute de art. 232 alin.(2) din Codul administrativ. Or, din interpretarea corectă a prevederilor normei legale citate, este de înțeles că termenul prezentarea motivării apelului curge din momentul notificării hotărârii integrale.

În același context, după cum a fost reiterat supra, termenul stabilit de lege pentru exercitarea obligației procesuale (depunerea apelului motivat) se calculează exclusiv din momentul notificării hotărârii integrale, iar în cazul în care participantul la proces, la caz Uniunea Avocaților din Republica Moldova, a omis acest termen, urma să invoce motivele omiterii (comunicarea defectuoasă a actului de procedură, recepționarea cu întârziere a hotărârii etc.) într-o eventuală cerere de repunere în termen și expres să solicite acest fapt.

Complețul de judecată apreciază critic, și ca urmare va respinge, argumentele reprezentantului recurente, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, avocatul Istrate Angela, că, a fost lipsită de posibilitatea de a prezenta cererea de apel motivată, ținând cont că nu a fost notificată despre hotărârea motivată a instanței de fond.

În acest sens, Complețul de judecată accentuează că în pofida desemnării unui reprezentant împuternicit, participantul, la caz, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, era în drept să întreprindă ea însuși acțiunile procedurale de a se interesa de soarta dosarului respectiv și de a depune apelul motivat în interiorul termenului legal, după caz, să solicite repunerea în termen a apelului motivat, ceea ce nu a fost realizat de către ultima.

Jurisprudența CtEDO reiterează obligația părții de a lua măsurile necesare pentru protecția drepturilor sale de acces la justiție, inclusiv prin manifestarea diligenței în exercitarea drepturilor sale procedurale și a interesului față de soarta dosarului vizat (cauza van Harn vs. Germania, hotărâre din 11 septembrie 2007, cauza Pîrnău ș.a. vs.

Republica Moldova, hotărâre din 31 ianuarie 2012 și cauza SA Universul vs. Republica Moldova, hotărâre din 10 iulie 2012).

Urmare, cunoscând despre o hotărâre defavorabilă și despre motivele de fapt și de drept care au stat la baza emiterii acestei hotărâri, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, având obligația de a depune motivarea apelului într-un termen stabilit de lege, nu a livrat nici un argument plauzibil din care cauză nu a procedat conform cadrului legal.

Reținând cele constatate, precum și obligația părților și participanților la proces de a se folosi cu bună-credință de drepturile procedurale, Uniunea Avocaților din Republica Moldova urma să depună motivarea apelului în conformitate cu exigențele legii în termenul stabilit de lege.

Completul de judecată reține că, „dreptul la o instanță” nu este absolut. Acesta poate fi, prin natura sa, supus limitărilor, deoarece dreptul de acces, prin sine, cere reglementare din partea statului. Garantând părților în litigiu un drept efectiv de acces la o instanță care să hotărască asupra „drepturilor și obligațiilor lor cu caracter civil”, articolul 6 § 1 acordă statului dreptul de a alege liber mijloacele care să fie utilizate în acest scop.

În acest sens, Curtea Europeană a statuat că restricția impusă accesului la o instanță judecătorească sau un tribunal nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmărește un scop legitim și există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit (a se vedea, *Tinnelly & Sons Ltd and Others și McElduff and Others vs. the United Kingdom*, hotărârea din 10 iulie 1998).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, soluția emisă de către instanța de apel este una întemeiată, legală și în corespundere cu circumstanțele cauzei, or argumentele și probele invocate în susținerea cererii de recurs sunt contrare legislației procesuale și lipsite de relevanță.

La acest capitol se rețin dispozițiile art.24 alin.(1) din Codul administrativ, care cert stipulează că, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de apel prevăzut la art.232 din Codul administrativ, este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că, nerespectarea acestuia atrage drept consecință decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Astfel, Uniunea Avocaților din Republica Moldova fiind interesată de soluționarea prezentului litigiu în ordine de apel, nu a depus diligența necesară ca să-și îndeplinească obligațiile sale procedurale cu bună-credință, în vederea depunerii motivării apelului în interiorul termenului legal, cu solicitarea, după caz, a repunerii în termen a actului de procedură în conformitate cu legislația în vigoare.

Urmare, argumentele invocate în cererea de recurs sunt neîntemeiate și nu constituie temei de anulare a încheierii recurate, care este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil în sensul art. 6 din CEDO.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține încheierea contestată.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, reprezentată de avocatul Istrate Angela.

Se menține încheierea din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Balan Eugen împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de Licențiere a Profesiei de avocat, terț Ministerul Justiției al Republicii Moldova, privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Diana Stănilă

Mariana Pitic